

ปัญหาสังคมและพหุนิยมทางศาสนาในนวนิยายอเมริกันร่วมสมัยชุด *เบรกฟาสต์ วิท บุคดา*  
ของ โรแลนด์ เมร์ลุโล<sup>1</sup>

Social Problems and Religious Pluralism in Roland Merullo's *Breakfast with Buddha Series*

เรื่อตรี สิริปกรณ์ จันทร์<sup>2</sup>

Sub.Lt. Sirapakorn Chanthorn

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ศึกษานวนิยายอเมริกันร่วมสมัยชุด *เบรกฟาสต์ วิท บุคดา* ของ โรแลนด์ เมร์ลุโล ผู้วิจัยเสนอว่าผู้ประพันธ์เน้นการนำเสนอทางออกของปัญหาสังคมอเมริกันร่วมสมัยด้วยการใช้มุมมองแบบ พหุศาสนาในการทำความเข้าใจปัญหาและช่วยเยียวยาจิตใจ โดยเล่าเรื่องผ่านประสบการณ์ของตัวละครเอก ซึ่งเป็นชายชาวอเมริกันวัยกลางคนผู้กำลังเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงในชีวิตอันเนื่องมาจากปัญหาภายใน ครอบครัวและปัญหาสังคม โดยที่เขามีเหตุจำเป็นให้ต้องร่วมเดินทางบนรถยนต์ร่วมกับพระชาวทิเบต การเดินทางนี้ทำให้ตัวละครเอกได้เรียนรู้ประสบการณ์ชีวิตและทำความเข้าใจกับปัญหาส่วนตัวและสังคมผ่าน มุมมองแบบพหุนิยมทางศาสนา ผู้ประพันธ์สร้างความสัมพันธ์ของตัวละครที่มีแนวคิดและความเชื่อ แตกต่างกันสองแบบ แต่เกิดการถกเถียงและแลกเปลี่ยนมุมมองในขณะที่เดินทางร่วมกัน จนในที่สุดเขา สามารถยอมรับพระทิเบตเป็นคนในครอบครัวได้อย่างสนิทใจเมื่อโวลยาแต่งงานกับน้องสาวของเขา การเล่า เรื่องดังกล่าวนี้จึงอาจเป็นแนวทางที่ผู้ประพันธ์สร้างขึ้นเพื่อสนับสนุนให้เกิดขันติธรรมและความปรองดอง ทางศาสนาในสังคมร่วมสมัย

**คำสำคัญ:** นวนิยายอเมริกันร่วมสมัย, ปัญหาสังคมอเมริกัน, พหุนิยมทางศาสนา

Abstract

This article examines Roland Merullo's application of religious pluralism in dealing with social problems in his *Breakfast with Buddha Series*. I argue that the author focuses on presenting solutions of contemporary American social problems by using religious pluralism to understand problems and heal the mind. In these series, the author narrates the story through the protagonist's experiences. He is an American middle-age man who is confronting with changes in life due to family problems and social problems. The protagonist has to go on a road trip with a Tibetan monk. This travel guides the protagonist

<sup>1</sup> บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “ปัญหาสังคมและพหุนิยมทางศาสนาในนวนิยายอเมริกันร่วมสมัย”

<sup>2</sup> นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Email: bird.sirapakorn@gmail.com

\* Manuscript received December 3, 2021; revised February 28, 2022 and accepted March 30, 2022

to learn life experiences and to understand his personal problems and social problems through religious pluralism's perspective. The author creates the relationship of two characters who has differences in thoughts and beliefs. They, however, discuss and exchange perspectives while traveling together until the protagonist eventually accepts the Tibetan monk into his family trustfully when Volya marries his sister. These could be interpreted that the author may wish to support toleration and compromise in religion in contemporary society.

**Keywords:** contemporary American novel, American social problems, religious pluralism

## บทนำ

โดยทั่วไปแล้ว ‘ศาสนา’ มักมีความหมายถึง หลักธรรม คำสั่งสอน อันเป็นระบบความเชื่อและความนับถือบูชาที่มนุษย์ใช้ยึดเหนี่ยวเป็นที่พึ่งทางจิตใจเพื่อให้มีหลักการดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูกที่ควร และสามารถควบคุมพฤติกรรมของปัจเจกมิให้หลงประพฤติไปในทางที่มีชอบ แต่ในเชิงสังคมวิทยาแล้ว ศาสนามีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อสังคมมนุษย์ เนื่องจากเป็นตัวแปรในการกำหนดความสัมพันธ์ วิถีความเป็นอยู่ และความคิดของผู้คนในสังคม ดังที่เมอร์ดิท บี แม็กไกวร์ (Meredith B. McGuire) ศาสตราจารย์ด้านสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาชาวอเมริกันได้กล่าวไว้ว่า

“ศาสนาเป็นหนึ่งในสิ่งที่มีพลัง สร้างความรู้สึกที่ลึกซึ้ง และมีอำนาจชักจูงในสังคมมนุษย์ เป็นสิ่งที่สร้างกรอบให้กับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและบุคคล มีอิทธิพลต่อครอบครัว ชุมชน เศรษฐกิจ และการเมือง ความเชื่อทางศาสนาได้ขับเคลื่อนการกระทำของมนุษย์ โดยแต่ละกลุ่มความเชื่อทางศาสนาต่างก็มีการแสดงออกทางศาสนาเป็นของตนเอง ศาสนาจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อชีวิตในสังคม และขอบเขตของสังคมก็คือส่วนที่สำคัญส่วนหนึ่งของศาสนา” (McGuire, 2002, p. 1)

จากข้อความที่ยกมานี้ แม็กไกวร์ชี้ให้เห็นว่าศาสนามีความผูกพันกับความเป็นไปของมนุษย์และสังคม อิทธิพลของศาสนาจึงมีทั้งในทางบวกและทางลบ กล่าวคือ สามารถทำให้คนในสังคมเกิดความรู้สึกปรองดองเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (sense of belongingness) และสามารถให้ศาสนาเป็นเครื่องแก้ไขปัญหาในสังคมได้ เช่น การยกบาปบุญคุณโทษมาโน้มน้าวใจไม่ให้นักทำผิด หรือการใช้ความเชื่อทางศาสนาเป็นกฎหมายในบางประเทศ เป็นต้น หากในอีกด้านหนึ่ง การตีความ ความเข้าใจเกี่ยวกับคำสั่งสอน และความเชื่อทางศาสนาที่ต่างกันอย่างหนึ่งอาจเป็นปัจจัยทำให้เกิดความขัดแย้งในสังคมได้เช่นกัน ดังเช่นความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ความขัดแย้งระหว่างชาวมุสลิมในกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง หรือเหตุการณ์วินาศกรรม 9/11 ในมหานครนิวยอร์กของประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศหนึ่งที่น่านอกจากจะมีความหลากหลายทางเชื้อชาติของประชากรแล้ว ความเชื่อทางศาสนาก็มีอยู่มากมายอีกด้วย โดยประชากรส่วนใหญ่ของประเทศเป็นผู้นับถือศาสนาคริสต์ทั้งนิกายโปรเตสแตนต์ (Protestant) และนิกายโรมันคาทอลิก (Roman Catholic) ซึ่งมีจุดเริ่มต้นจากการเผยแพร่คริสต์ศาสนาในช่วงบุกเบิกประเทศของกลุ่มพิลกริม (Pilgrim) จนกระทั่งในภายหลังสหรัฐอเมริกาได้กลายเป็นประเทศที่ได้รับการขนานนามว่าเป็น “ดินแดนแห่งเสรีภาพ” (land of freedom) มีคนจำนวนมากจากหลากหลายพื้นที่ทุกมุมโลกที่พากันอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานเป็นพลเมืองอเมริกัน ผู้คนเหล่านี้ได้พาเอาวัฒนธรรม ศาสนา และความเชื่อดั้งเดิมของตน เช่น ศาสนาอิสลาม ศาสนาพุทธ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ฯลฯ เข้ามาผสมผสานกับความเป็นอยู่ใหม่ในประเทศนี้ด้วย

ด้วยเหตุนี้ สังคมอเมริกันซึ่งดูเหมือนว่ามีเสรีภาพในการใช้ชีวิตจึงมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเข้ามาของทุกวัฒนธรรม ด้วยเหตุนี้จึงมีศาสนาและนิกายใหม่ ๆ เกิดขึ้นในประเทศมากมาย จนสามารถกล่าวได้ว่า สังคมอเมริกันในยุคปัจจุบันเป็นสังคมที่มีความเชื่อทางศาสนาอันหลากหลาย (multi-faith society) เพราะนอกจากจะมีทั้งศาสนาซึ่งเป็นที่ยอมรับและรู้จักกันคืออย่างศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ศาสนาพุทธ ศาสนายูดาห์แล้ว ตั้งแต่ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 จนถึงปัจจุบันในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ยังมีแนวความเชื่อทางจิตวิญญาณ (spirituality) ที่ชาวอเมริกันให้ความสนใจเป็นอย่างมาก โดยนับตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 19 คำว่า ‘จิตวิญญาณ’ ได้ถูกนำมาใช้ในการจำแนกความเชื่อของผู้ที่นับถือ ‘ศาสนา’ กับผู้ที่มีความเชื่อในองค์รวมของปัจเจก ทั้งทางความคิด (mind) ร่างกาย (body) และจิตวิญญาณ (spirit) ในการเข้าถึงสัจธรรมที่ยิ่งใหญ่ (the great truth) ของจักรวาล โดยความเชื่อทางจิตวิญญาณนี้จัดเป็นความเชื่อทางเลือกที่นำทางใจมากกว่า (a preferable alternative) (Woodhead, 2016, p. 326)

จากความหลากหลายของศาสนาในศตวรรษที่ 20 นี้เองที่ก่อให้เกิดทฤษฎีและแนวคิดทางศาสนาที่น่าสนใจมากมาย โดยหนึ่งในแนวคิดที่ได้รับการยอมรับในวงกว้างคือแนวคิดพหุนิยมทางศาสนา (religious pluralism) นักคิดคนสำคัญของแนวคิดนี้ได้แก่ จอห์น ฮิก (John Hick) นักปรัชญาชาวอังกฤษ ผู้เสนอว่าทุกศาสนาสามารถเข้าถึงสัจธรรมได้อย่างเท่าเทียมกัน การเข้าถึงสัจธรรมหรือความจริงนั้นมิได้ถูกจำกัดอยู่เฉพาะในศาสนาใดศาสนาหนึ่ง เนื่องจากความจริงของแต่ละศาสนามีหลายภาวะ และทุกภาวะต่างก็เป็นความจริงแยกเช่นกัน เช่น นิพพานในศาสนาพุทธ การเข้าถึงพระเจ้าในศาสนาคริสต์และอิสลาม เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ทุกศาสนาจึงควรได้รับการยอมรับว่ามีฐานะที่เท่าเทียมกันในแง่ของความจริงและการเข้าถึงพระเจ้า

ในสหรัฐอเมริกาและตะวันตกนั้นแนวคิดพหุนิยมทางศาสนาเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับแนวคิดยุคใหม่ (New Age) อันเป็นกระแสความเคลื่อนไหวที่พัฒนามาจากความเชื่อทางศาสนาในระหว่างปี 1970 – 1980 โดยเป็นการหยิบยกแนวความคิดและวิถีปฏิบัติของความเชื่อในหลากหลายศาสนาและวัฒนธรรมของตะวันตกและตะวันออกมาผสมผสานกันแล้วหลอมรวมเป็นความเชื่อใหม่ขึ้นมา จนเกิดเป็นความเชื่อและแนวคิดที่มีลักษณะเฉพาะตัวด้วยการให้ความสำคัญในเรื่องของปัจเจกและศักยภาพ (individual self and its potential) ความเป็นสิ่งสากล (universalism) และการมองโลกในแง่ดีและความก้าวหน้าเชิงวิวัฒนาการ

(optimism and evolutionary progressivism) เช่น การให้ความสนใจในกิจกรรมอย่างโยคะ, สุนัขบำบัด (Aromatherapy), เริงบำบัด เป็นต้น

ท่ามกลางบริบทดังกล่าว การเล่าเรื่องของวรรณกรรมทางศาสนาจำนวนมากในยุคศตวรรษที่ 20 – 21 มีการนำเสนอความหลากหลายทางศาสนาและความเชื่อมากขึ้น โดยไม่จำเพาะว่าการเข้าถึงสัจธรรมนั้นเป็นเรื่องของศาสนาใดศาสนาหนึ่ง มีนวนิยายและเรื่องเล่าเชิงพุทธศาสนาหลายเรื่องที่ได้รับการนิยมนและเป็นที่ยอมรับกันดี เช่น *The Alchemist* (1988) ของ เปาโล คูเอลโญ (Paulo Coelho), *The Celestine Prophecy* (1993) ของ เจมส์ เรดฟิลด์ (James Redfield), *Life of Pi* (2001) ของ ยานน์ มาร์เทล (Yann Martel) และ *Eat, Pray, Love* (2006) ของ เอลิซาเบธ กิลเบิร์ต (Elizabeth Gilbert) เป็นต้น นวนิยายและเรื่องเล่าเหล่านี้จะมีแก่นเรื่อง (theme) ที่ว่าด้วยการรับรู้และความเข้าใจในความคิด ร่างกาย และจิตวิญญาณของแต่ละคนกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ธรรมชาติ และจักรวาล โดยมีพื้นฐานมาจากความเชื่อทางศาสนาอันหลากหลาย

นวนิยายอเมริกันร่วมสมัยชุด *เบรกฟาสต์ วิท บุดดา (Breakfast with Buddha)* เป็นวรรณกรรมที่น่าสนใจในกลุ่มนี้ โดยมีแก่นเรื่องที่ว่าด้วยการเติบโตทางจิตวิญญาณของแต่ละคนผ่านการตระหนักทางความคิดด้วยมุมมองแบบพหุนิยมทางศาสนา นวนิยายชุดนี้ถูกแต่งขึ้นโดย โรแลนด์ เมรุลโล (Roland Merullo) ซึ่งเป็นนักเขียนชาวอเมริกัน เกิดที่เมืองบอสตัน รัฐแมสซาชูเซตส์ในปี ค.ศ. 1953 เขาเรียนจบปริญญาตรีและปริญญาโททางด้านภาษารัสเซียและวรรณคดีจากมหาวิทยาลัยบราวน์ (Brown University, Rhode Island) เมรุลโลเคยทำงานให้กับสหภาพโซเวียตในหน่วยงานสารสนเทศสหรัฐอเมริกา หรือ United States Information Agency และเป็นอาจารย์สอนด้านการเขียนสร้างสรรค์ (creative writing) ให้กับวิทยาลัยเบนนิงตัน (Bennington College) และวิทยาลัยแอมเฮิร์สต์ (Amherst College) ผลงานนวนิยายเรื่องแรกของเขา *Leaving Losapas* ถูกเขียนขึ้นในปี ค.ศ. 1991 หลังจากนั้นก็มีผลงานเรื่องอื่น ๆ ตามมาจนถึงปัจจุบันทั้งนวนิยาย ความเรียง บันทึกความทรงจำ และเรื่องสั้น นอกจากนี้เมรุลโลยังได้รับรางวัล Massachusetts Book Award และนวนิยายเรื่อง *Breakfast with Buddha* ก็ได้รับการเสนอชื่อเข้าชิงรางวัล International IMPAC Dublin Literary Award สามารถสร้างชื่อเสียงให้กับเขาจนมีนวนิยายอีก 2 เรื่องในชุด คือ *Lunch with Buddha* และ *Dinner with Buddha* ตามมา งานเขียนของเมรุลโลได้รับการยอมรับว่ามีจุดเด่นที่การนำเสนอแนวคิดทางจิตวิญญาณ (spirituality) ในบริบทสังคมอเมริกันร่วมสมัย สอดแทรกอารมณ์ขันผ่านฉากการเดินทางในสถานที่ต่าง ๆ โดยมีใช้การสอนจนผู้อ่านรู้สึกว่าคุณกษัตริย์ นวนิยายของเขาจึงได้รับความนิยมและช่วยเปิดมุมมองให้ผู้อ่านได้มองโลกและชีวิตในแง่มุมใหม่

สำหรับนวนิยายชุด *เบรกฟาสต์ วิท บุดดา* ประกอบไปด้วยนวนิยาย 3 เรื่อง คือ *Breakfast with Buddha* (2007), *Lunch with Buddha* (2012) และ *Dinner with Buddha* (2015) เมรุลโลนำเสนอนวนิยายชุดนี้ผ่านมุมมองบุรุษที่ 1 ของตัวละครเอกคือ อีตโต ริงลิง ชายอเมริกันวัย 44 ปี ผู้นับถือศาสนาคริสต์และมีเหตุให้ต้องร่วมเดินทางบนถนน (road trip) ไปกับ โวลยา รินโปเช พระชาวทิเบต

การเดินทางบนท้องถนนร่วมกันในนวนิยายทั้ง 3 เรื่อง ได้ค่อย ๆ เปลี่ยนอ็อตโตจากเดิมที่สภาพจิตใจของเขาสิ้นคลอนเมื่อสูญเสียบุคคลในครอบครัวและต้องการหาคำตอบถึงการมีอยู่ของชีวิต ไปเป็นผู้ที่ยอมรับการสูญเสียและสามารถทำความเข้าใจกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชีวิตได้ ผู้ประพันธ์ดำเนินเรื่องผ่านบทสนทนาและวิวาทะของตัวละครเอกทั้งคู่ซึ่งมีความเชื่อและแนวคิดคนละแบบ และยังนำเสนอการทำความเข้าใจกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมอเมริกันร่วมสมัยโดยใช้มุมมองแนวคิดแบบพหุนิยมทางศาสนาในการให้คำตอบ ทำให้ตัวละครอ็อตโตเกิดการเข้าใจ การยอมรับ และการเรียนรู้ที่จะใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้อ็อตโตยังเกิดการยอมรับในตัวของตัวเอง โวลยาซึ่งเขามีอคติมาตั้งแต่เริ่มต้นการเดินทาง โวลยาได้กลายเป็น ‘ครู’ และ ‘เพื่อนรัก’ ผู้ช่วยเปิดมุมมองการมองโลกแบบใหม่ให้กับเขาในท้ายที่สุด

นวนิยายชุด *เบรกฟาสต์ วิท บุคคา* เป็นเรื่องเล่าผ่านสายตาของอ็อตโต ซึ่งเดินทางจากบ้านของ เซซีเลีย น้องสาวที่รัฐนิวเจอร์ซีย์ไปยังรัฐนอร์ทดาโกตาเพื่อจัดการเรื่องมรดกที่ดินของครอบครัวภายหลังจากที่พ่อและแม่ของเขาเสียชีวิตลงด้วยอุบัติเหตุทางรถยนต์ เซซีเลียตั้งใจจะมอบที่ดินในส่วนของเธอให้โวลยาซึ่งเป็นคนรักสร้างเป็นศูนย์ปฏิบัติธรรม จึงฝากพี่ชายให้โวลยาร่วมเดินทางไปกับเขาแทนตนเอง เหตุการณ์ใน *ลันซ์ วิท บุคคา* เกิดขึ้นในเวลา 6 ปีต่อมา อ็อตโตและโวลยาได้เดินทางร่วมกันอีกครั้งจากรัฐวอชิงตันไปยังรัฐนอร์ทดาโกตา หลังการโปรยถั่วกระดูกของ จีนนี่ ภรรยาของอ็อตโตที่ทะเลสาบในเมืองซีแอตเทิล และใน *ดินเนอร์ วิท บุคคา* เล่าถึงการเดินทางของอ็อตโตและโวลยาในอีก 2 ปีถัดมาจากรัฐนอร์ทดาโกตาไปที่รัฐเนวาดาเพื่อร่วมค้นหา ‘บางสิ่ง’ ที่เชื่อว่าจะเป็นคำตอบให้กับอนาคตของ เชลซา ลูกสาววัย 6 ขวบของโวลยา และเซซีเลียซึ่งเชื่อว่าเป็นเด็กที่มีความพิเศษและเป็นผู้นำทางศาสนากลับชาติมาเกิด

ผู้ประพันธ์นำเสนอโวลยาให้เป็นภาพตรงข้ามกับอ็อตโต กล่าวคืออ็อตโตเป็นชายอเมริกันผิวขาว ในขณะที่โวลยาเป็นพระลามะชาวเอเชีย แต่งกายด้วยการห่มจีวร อ็อตโตมีความใจร้อนและหงุดหงิดง่ายหากทุกอย่างไม่เป็นไปตามที่ตั้งใจไว้ แต่โวลยาเป็นผู้มีอารมณ์ขันและมองทุกอย่างในแง่บวก สนุกไปกับการเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ของอเมริกาตามที่อ็อตโตพาไป ทั้งคู่จึงเป็นเหมือนคู่ตรงข้ามที่ต่างก็มีบทบาทช่วยเติมเต็มกันและกันเฉกเช่นเดียวกับหยินและหยาง นอกจากนี้โวลยายังเกิดและเติบโตที่ประเทศรัสเซีย เนื่องจากพ่อของเขาเป็นพระชาวทิเบตที่ถูกจับกุมอยู่ที่ไซบีเรียเพราะปัญหาทางศาสนา รัสเซียเป็นประเทศหนึ่งที่มีปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองกับอเมริกา การนำเสนอให้ตัวละคร โวลยาที่มีที่มาจากรัสเซียจึงอาจเป็นความพยายามของผู้ประพันธ์ที่จะลดทอนความขัดแย้งระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นและนำเสนอว่าทุกความคิดต่างสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติหากแต่ละฝ่ายรับฟังซึ่งกันและกัน และเปิดใจยอมรับอีกฝ่ายโดยไม่ใช้อคติ

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านวนิยายชุด *เบรกฟาสต์ วิท บุคคา* มีการวิพากษ์และนำเสนอปัญหาสังคมอเมริกันร่วมสมัยทั้งของปัจเจกและสังคมโดยรวมผ่านแนวคิดพหุนิยมทางศาสนาได้อย่างน่าสนใจ โดยผู้ประพันธ์ได้ดำเนินเรื่องผ่านตัวละครหลัก 2 คนที่มีวิถีความเชื่อทางศาสนาแตกต่างกัน แต่ต้องมาเดินทางและใช้ชีวิตร่วมกัน แม้จะเกิดความขัดแย้งทางความคิด แต่ทั้งคู่ก็สามารถปรับตัวและยอมรับความแตกต่างทางความเชื่อนั้นได้ในท้ายที่สุด นอกจากนี้นวนิยายยังเผยให้เห็นบริบทของสังคมอเมริกันร่วมสมัยผ่านการเดินทางและ

เหตุการณ์ที่ตัวละครได้ประสบ ผู้ประพันธ์นำแนวคิดพหุนิยมทางศาสนามาใช้ในการทำความเข้าใจกับปัญหาสังคมและเยียวปัญหาภายในจิตใจของตัวละคร นอกจากนี้นวนิยายที่ดำเนินเรื่องผ่านแนวคิดแบบพหุนิยมทางศาสนานั้นอาจยังไม่เป็นที่รู้จักมากนักในเมืองไทย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำมาวิเคราะห์ในบทความนี้

### การเดินทาง : การเติบโตทางจิตวิญญาณ

การดำเนินเรื่องที่ปรากฏในวรรณกรรมทางศาสนาและจิตวิญญาณส่วนมากมักเกิดขึ้นเมื่อตัวละครเอกได้รับเสียงเรียกบางอย่างให้ออกไปผจญภัย (call for adventure) ก่อนที่จะออกเดินทางไปเรียนรู้โลกภายนอก และกลับสู่โลกปัจจุบันของตนอีกครั้งด้วยการเป็นคนใหม่ ตัวละครเอกจะมีการเติบโตทางจิตวิญญาณจากการเดินทางที่เกิดขึ้นในเรื่อง ในนวนิยายที่มีแนวคิดพหุนิยมทางศาสนา ตัวละครเอกอาจมีความเชื่อหรือไม่มีความเชื่อในศาสนาใดศาสนาหนึ่ง แต่เมื่อได้เดินทางออกไปพบมนุษย์และสังคมอื่นที่มีแนวคิดทางศาสนาต่างกัน ตัวละครจึงเกิดการเรียนรู้ว่ากระบวนการเข้าถึงความจริงของจักรวาลนั้นมีความหลากหลาย และสามารถยอมรับความแตกต่างทางความเชื่อในศาสนาอื่นได้ นวนิยายในกลุ่มนี้ซึ่งเป็นที่รู้จักกันคืออย่าง *The Alchemist* และ *Life of Pi* เองก็ดำเนินเรื่องตามขนบนี้เช่นกัน ซานติอาโก เด็กหนุ่มใน *The Alchemist* เดินทางจากประเทศสเปนสู่ประเทศอียิปต์เพื่อตามหาขุมทรัพย์ที่ถูกฝังไว้ใต้พีระมิด หรือ พาย พาเทล ใน *Life of Pi* ก็ออกเดินทางจากบ้านไปติดอยู่บนเรือกลางมหาสมุทรกับสัตว์ต่าง ๆ ตัวละครเอกทั้งสองได้พบเหตุการณ์ที่ทำให้ให้ผู้อ่านเห็นถึงการเติบโตทางจิตวิญญาณในระหว่างการเดินทางของตน

นวนิยายชุด *เบรกฟาสต์ วิท บุคคา* ก็มีการดำเนินเรื่องโดยใช้การเดินทางเป็นกรอบเช่นกัน ผู้ประพันธ์ได้พาออตโตออกเดินทางไปบนท้องถนนร่วมกับพระชาวทิเบต โดยสาเหตุหรือเสียงเรียกให้ออกเดินทางในการออกเดินทางแต่ละครั้งก็เนื่องมาจากความสูญเสียหรือเมื่อชีวิตตกอยู่ในห้วงวิกฤต ทั้งความโศกเศร้าในการจากไปด้วยอุบัติเหตุของพ่อและแม่ใน *เบรกฟาสต์ วิท บุคคา* ดังที่ออตโตกล่าวกับผู้อ่านในต้นเรื่องว่า “ผมคิดว่าสภาวะของจิตใจของผมตอนนี้พร้อมแล้วสำหรับการเดินทางการผจญภัยอันแสนวิเศษ” [I suppose, such a state of mind left me perfectly primed for my extraordinary adventure. (Merullo, 2008, p. 5)] หรือที่ออตโตได้กล่าวไว้เมื่อเขาสูญเสียภรรยาด้วยโรคร้ายใน *ลันซ์ วิท บุคคา* ว่า “เซซีเลียแนะนำว่า ภายหลังจากที่เราจัดการพิธีกระดูกของจินนี่เรียบร้อยแล้ว เธอคิดว่าการเดินทางครั้งนี้ น่าจะเป็นเรื่องที่ดีสำหรับผม” [Celia suggested that, once we'd gone through the ceremony of distributing Jeannie's ashes,...this trip, she figured,...would be nice for me. (Merullo, 2012, p. 8)] และใน *ดินเนอร์ วิท บุคคา* ก็เช่นกัน ออตโตเกิดความรู้สึกถึงความว่างเปล่าหลังจากออกจากงานและใช้ชีวิตเพียงลำพังในบ้าน ทำให้นาตาชา ซึ่งเป็นลูกสาวของเขาจะยื่นคะขอมให้ออตโตออกเดินทางสู่โลกภายนอก “พ่อจะรู้สึกหดหู่ถ้าอยู่แต่ในบ้านไม่เห็นหรือจะว่าทุกอย่างกำลังชี้ให้พ่อเดินไปสู่เส้นทางที่แตกต่างออกไป” [...You're depressed in the house. Can't you see, Dad? Everything's pointing you toward something else, a different route.” (Merullo, 2016, p. 17)] จากตัวอย่างทั้งสามนี้แสดงให้เห็นว่าตัวละครเริ่มมีการตั้งคำถามต่อตนเองและถูกผลักดันจาก

คนรอบข้างให้ออกเดินทางสู่โลกภายนอก ซึ่งท้ายที่สุดแล้วอ็อตโต ได้มีการเติบโตทางจิตวิญญาณเพิ่มขึ้นจากการเดินทางในทุก ๆ ครั้ง ดังนั้นการเดินทางจึงถือเป็นการเยียวยาจิตใจของเขาในอีกทางหนึ่ง และในขณะที่เดียวกันด้วยกลวิธีการนำเสนอของผู้ประพันธ์ที่เล่าผ่านมุมมองและความคิดของอ็อตโต ผู้อ่านนวนิยายก็จะรู้สึกเสมือน ได้เรียนรู้และเติบโตทางจิตวิญญาณ ไปพร้อม ๆ กับเขาเช่นกัน

### อ็อตโต รังลิง : ภาพแทนของชาวอเมริกันร่วมสมัย

อ็อตโตเป็นภาพแทนของการมีชีวิตตาม ‘ความฝันแบบอเมริกัน’ (American Dream) ที่ชาวอเมริกันใฝ่ฝันถึง กล่าวคือการมีครอบครัว ที่อยู่อาศัย และการทำงานที่มั่นคง ในนวนิยายชุดนี้ ผู้ประพันธ์เปิดเรื่องด้วยการให้อ็อตโตกล่าวถึงตนเองกับผู้อ่านว่าเขาเป็น “ผู้ชายธรรมดา เป็นสามีที่ดี เป็นพ่อที่ดี หน้าตาปานกลาง มีส่วนสูงปานกลาง มีความเชื่อทางการเมืองที่ไม่เฝ้ายฝ่ายใด และมีชีวิตอยู่ในส่วนบนของชาวอเมริกันชนชั้นกลาง” [...Mr. Ordinary---good husband, good father, average looking, average height, middle-of-the-road politics, upper part of the American middle class. (Merullo, 2008, p. 1)] เขาใช้ชีวิตอยู่อย่างเรียบง่ายกับครอบครัวเล็ก ๆ ที่บ้านชานเมืองนิวยอร์ก ครอบครัวของเขาประกอบไปด้วย จินนี่ ภรรยา ทำอาชีพเป็นช่างภาพอิสระให้กับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ลูกสาววัย 16 ปี แอนโทนี ลูกชายวัย 14 ปี อยู่ในวัยเรียน และสุนัขอีก 1 ตัวชื่อ แจสเปอร์ อ็อตโตสร้างฐานะขึ้นมาจากการประกอบอาชีพเป็นบรรณาธิการให้กับสำนักพิมพ์ที่ผลิตหนังสือเกี่ยวกับอาหาร เขาประสบความสำเร็จทั้งการมีหน้าที่การงานที่มั่นคง มีบ้าน มีรายได้ และมีครอบครัวที่อบอุ่น ชีวิตดำเนินไปอย่างราบรื่นอย่างที่ควรจะเป็น ปมขัดแย้งเริ่มต้นขึ้นเมื่ออ็อตโตต้องเผชิญกับความสูญเสีย เมื่อพ่อและแม่ของเขาเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุทางรถยนต์บนถนนไฮเวย์ที่เกิดจากคนเมาแล้วขับ ความสูญเสียที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหันทำให้อ็อตโตมีความรู้สึกว่างเปล่าภายหลังงานศพของพ่อและแม่อย่างไม่ทันตั้งตัว และความรู้สึกนี้เองนำไปสู่การตั้งคำถามเรื่องความหมายของชีวิตว่า

อะไรคือความหมายของสิ่งเหล่านี้ มันอาจจะฟังดูเป็นคำถามที่หยาบ ๆ เกินไป แต่มันต้องมีความหมายของบางสิ่งซ่อนอยู่ ทั้งการดิ้นรนและความรุนแรง ทั้งความยินดีและความทุกข์ ทั้งความยุ่งยากทั้งหมดนี้ -- - พาดหัวข่าวฉบับพิมพ์ บทสนทนานับแสน อีเมล การประชุม การคืนภาษี คำรับรอง ใบเสร็จ ประกาศความเป็นส่วนตัว โฆษณาไวอากรา โทรศัพท์ให้ร่วมบริจาค วงจรการเลือกตั้ง ข่าวสงครามในทุก ๆ วัน การต้องเจอกับอารมณ์ของจินนี่ อารมณ์ของผมเอง อารมณ์ของลูก ๆ การแข่งฟุตบอล ใบเสร็จช่างประปา ตัวละครในซิทคอม การเปลี่ยนถ่ายน้ำมัน การเฝ้าพิศศพ งานแต่งงาน การรดน้ำสวนดอกไม้ --- ทั้งหมดนี้ทำให้ผมเริ่มตั้งคำถามกับตัวเองว่ามันจะพาเราไปที่ไหนกัน? รถบิวอิคที่ถูกชนบนถนนไฮเวย์อย่างนั้นหรือ? แล้วหลังจากนั้นล่ะ? ไปสวรรค์ชั้นไหนหรือ?

What's the point of all this? Would be putting the question too crudely, but it was something along those lines. All this striving and aggravation, all these joys and miseries, all this busyness, all this stuff -- a thousand headlines, a hundred thousand conversations, e-mails, meetings, tax returns, warranties, bills, privacy notices, ads for Viagra, calls for donations, election cycles, war in the news everyday, ... Jeannie's moods, my moods, the kids' moods, soccer tournaments, plumbers' bills, sit-com characters, oil changes, wakes, weddings, watering the flowerbeds --- all of this, I started to ask myself, leads exactly where? To a smashed-up Buick on a country highway? And then what? Paradise? (Merullo, 2008, p. 4)

ความรู้สึกภายในจิตใจของอ็อตโตที่ผู้ประพันธ์นำเสนอดังกล่าวได้เผยให้เห็นภาพหนึ่งของชาวอเมริกันชนชั้นกลางในสังคมร่วมสมัย ที่ต้องเผชิญกับความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ครอบครัว การบริหารจัดการค่าใช้จ่ายและเวลาให้เหมาะสม จนอาจสะสมเป็นความเครียดและเกิดความเบื่อหน่ายให้เริ่มต้องการแสวงหาคำตอบให้กับชีวิตในแบบอุดมคติที่ตนยังไม่รู้จัก

ในยามที่อ็อตโตโหยหาเพื่อนร่วมทางทั้งในการเดินทางทางจิตวิญญาณและการเดินทางในชีวิตจริง อ็อตโตมองว่าความแตกต่างทางด้านศาสนามีข้ออุปสรรคอะไรสัก และด้วยเหตุนี้เองที่นำพาอ็อตโตไปสู่บทเรียนในการพยายามปรับตัวและปล่อยวางอัตตาของตนเองและเรียนรู้แก่นแท้ทางจิตวิญญาณจากโวลยาเมื่อภรรยาและลูก ๆ ปฏิเสธที่จะเดินทางไปจัดการเรื่องมรดกที่ดินของพ่อแม่ที่รัฐนอร์ท คาโรไลนาที่เขาอ็อตโตจึงได้แต่หวังว่าการเดินทางโดยรถยนต์ไปกับเซซิลียผู้เป็นน้องสาวคงไม่แยเกินไปกว่านี้ เขาไม่ได้สนิทกับเซซิลียนักเนื่องจากมองว่าน้องสาวมีรูปแบบการใช้ชีวิตที่แตกต่างออกไป อ็อตโตเป็นชาวคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ ในขณะที่เซซิลียมีอาชีพเป็นนักพยากรณ์ โชคชะตาผ่านไพ่ทาโรและลายมือ เธอเชื่อในเรื่องของชาติภพและการเติบโตทางจิตวิญญาณ แต่แล้วเซซิลียก็ไม่สามารถเดินทางไปกับเขาได้โดยให้เหตุผลว่าเธอติดน้ดลูกค้าคนสำคัญ พร้อมกับฝากให้อ็อตโตพาโวลยา ริน โปเช พระหนุ่มชาวทิเบตซึ่งเป็นคนรักของเธอร่วมเดินทางไปกับเขาเพื่อให้โวลยาได้เปิดหูเปิดตาจากการเดินทางข้ามรัฐ ทั้งนี้เธอตั้งใจจะมอบที่ดินในส่วนแบ่งของเธอให้กับโวลยาเพื่อสร้างเป็นศูนย์ปฏิบัติธรรม อ็อตโตจำต้องให้โวลยาไปกับเขาทั้งที่ไม่พอใจนัก

แต่แล้วอคติของเขามิ่ต่อโวลยาที่เริ่มหายไปเมื่อทั้งคู่เริ่มเรียนรู้กันและกันผ่านการเดินทาง ในทุก ๆ เช้าเมื่อทั้งคู่รับประทานอาหารร่วมกัน โวลยาจะเปิดโอกาสให้เขาได้ซักถามทุกข้อสงสัย “อาตมาเป็นผู้รู้ อาตมารู้ในสิ่งที่โยมไม่รู้ โยมควรจะถาม ในทุก ๆ เช้าเมื่อรับประทานอาหาร อาตมาจะให้โยมถามหนึ่งคำถาม” [“I am guru. I know other things than you. You should ask. Every morning at breakfast I let you



ask one question.” (Merullo, 2008, p. 77)] แม้กระทั่งในเวลาหลายปีต่อมาเมื่ออ็อตโตสูญเสียเงินนี้ผู้เป็นภรรยาจากโรคร้าย ลูกสาวและลูกชายของเขาเริ่มออกจากบ้านไปมีชีวิตเป็นของตัวเอง อ็อตโตก็ยังรู้สึกถึงความว่างเปล่าในชีวิต แต่โวลยาก็จะช่วยสอนวิธีการคิดในการมองโลกใหม่ให้กับปัญหาส่วนตัวของเขาในทุกครั้งที่ทั้งคู่มีโอกาสร่วมเดินทางด้วยกัน อีกทั้งยังได้สอนการทำสมาธิและการฝึกโยคะ อ็อตโตจึงยิ่งมองโวลยาด้วยความรักและนับถือมากขึ้น

การที่ผู้ประพันธ์ใช้มุมมองการเล่าแบบบุรุษที่ 1 ในนวนิยายชุดนี้นับเป็นข้อดีที่ทำให้ผู้อ่านได้รับรู้ถึงสภาพจิตใจของอ็อตโตซึ่งเป็นผู้เล่าเรื่องอย่างใกล้ชิด ผู้อ่านได้เติบโตทางความคิดไปพร้อม ๆ กับตัวละครอ็อตโต ซึ่งในตอนแรกเกิดความสับสนคลอนแคลนและอ่อนแอทางด้านจิตใจ แต่เมื่อได้รับคำแนะนำในการมองโลกด้วยแนวคิดแบบพหุนิยมทางศาสนาจากโวลยา ทำให้อ็อตโตเกิดการทำความเข้าใจกับปัญหา ยอมรับและก้าวผ่านปมที่ติดค้างอยู่ในใจของเขาได้ในที่สุด

### โวลยา รินโปเช: ภาพแทนของแนวคิดพหุนิยมทางศาสนา

โวลยา รินโปเช เป็นพระนักบวชชาวทิเบตซึ่งลี้ภัยมาจากไชบีเรีย ประเทศรัสเซีย ซึ่งใน Oxford Dictionary ได้ให้ความหมายของคำว่า ‘รินโปเช’ (Rinpoche) ไว้ว่าเป็นตำแหน่ง (title) ของครูหรือผู้นำนักบวชของพระทิเบต [(A religious teacher held in high regard among Tibetan Buddhists (often used as an honorific title).)] โดยก่อนหน้าจะเจอกับอ็อตโต โวลยาเป็นพระที่มีชื่อเสียงอยู่แล้ว เขามีศูนย์ปฏิบัติธรรม 4 แห่งในยุโรป มีหนังสือตีพิมพ์รวมเล่ม ในระหว่างการเดินทาง อ็อตโตต้องพาโวลยาไปส่งยังสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งเขาได้รับเชิญให้ไปสอน เมื่อถูกอ็อตโตถามว่านับถือศาสนาใด โวลยาได้ตอบว่าเขาไม่ได้นับถือศาสนาใดศาสนาหนึ่ง แต่เป็นทุกความเชื่อและทุกศาสนา โดยอ็อตโตได้ถามว่า

“คุณคงจะเป็นคล้าย ๆ กับครูในศาสนาเซนหรือชาวพุทธ”

“ไม่ใช่คนที่นับถือศาสนาใดศาสนาหนึ่งหรอก” โวลยาตอบ

“ไม่ใช่ชาวพุทธหรือคริสต คุณไม่ได้เป็นสาวกที่เชื่อตามคำสอน

ของพระพุทธองค์หรือ”

“พระพุทธองค์ท่านไม่ได้ต้องการสาวกหรอก”

“เข้าใจแล้ว แต่ที่แน่ ๆ คุณก็ไม่ใช่ชาวคริสต์”

“ใช่สิ อาตมาเป็นชาวคริสต์”

“ชาวคริสต์นิกายไหนล่ะครับ โปรเตสแตนต์หรือ หรือคุณจะเป็นโรมันคาทอลิก”

“โปรเตสแตนต์” โวลยาตอบผมพร้อมกับรอยยิ้มเล็ก ๆ ในวินาทีถัดมา เขาก็พูดว่า “คาทอลิก ทุกศาสนานั้นแหละ อินดูก็ด้วย เป็นทั้งหมดที่นับถือฮินดู เป็นมุสลิม ซูฟี อาตมาก็เป็นซูฟี”

“But you’re some kind of Zen master, a Buddhist at least.”

“Not any -ist.”

“Not Buddhist? Not a follower of his teachings?”

“He doesn’t want the followers for his teaching.”

“All right. But surely you’re not a Christian.”

“Of course. Christian.”

“What kind of Christian then? Protestant? You’re not Catholic, are you?”

“Protestant,” he said, with his small smile. And then, a second later, “Catholic. All the -ists. All the -arians. Hindu, too. All the Hindus. Muslim. Sufi. I’m Sufi.”

ในบทสนทนาที่ยกมานี้แสดงให้เห็นว่าโวลยาเป็นตัวละครที่มีความเชื่อทางพหุนิยมทางศาสนาอย่างชัดเจน ถึงแม้ลักษณะภายนอกของเขาจะเป็นที่เข้าใจว่าเขาเป็นพระทิเบต ซึ่งมีความเชื่อเป็นนิกายหนึ่งในศาสนาพุทธ หากตัวละครกลับให้นิยามความเป็นตัวเองว่าเขาเป็นผู้ที่มีความเชื่อในทุกศาสนา โดยมีได้จำกัดหรือตีกรอบทางความเชื่อของตน อันแสดงให้เห็นว่าการเข้าถึงสัจธรรมหรือความจริงนั้นสามารถกระทำได้ไม่ว่าจะเป็นศาสนาใดก็ตาม

โวลยาและอ็อตโตมักมีความคิดเห็นและการมองโลกคนละแบบ ทำให้ทั้งคู่เกิดการถกปัญหา ร่วมกันอยู่เสมอ ผู้ประพันธ์นำเสนอสถานการณ์ที่เป็นวิวาาทะของตัวละครที่มีแนวคิดและความเชื่อในสังคมสองแบบเช่นในวันแรกที่พบกัน อ็อตโตรีบร้อนที่จะเดินทางไปที่ถึงจุดหมายโดยเร็วที่สุดจึงเลือกขึ้นทางด่วนไฮเวย์ แต่โวลยากลับบอกให้อ็อตโตลงจากทางด่วนแล้วใช้เส้นทางธรรมดา จนในที่สุดก็มีอุบัติเหตุเกิดขึ้นบนทางด่วนทำให้ทั้งคู่ต้องติดอยู่บนถนนหลายชั่วโมง โวลยากล่าวว่า “ทางด่วนมิใช่จะไปได้เร็ว” [“Fast road not so fast here.” (Merullo, 2008, p. 47)] ทำให้อ็อตโตเริ่มทบทวนคิดได้ถึงความจริงและการด่วนตัดสินใจของตนเอง นอกจากนี้โวลยายังได้เตือนสติของอ็อตโตเมื่อทั้งคู่พักรับประทานอาหารระหว่างทางโดยสมมติให้น้ำในแก้วที่ใสสะอาดคือจิตใจที่บริสุทธิ์ แล้วโปรยฝุ่นลงไปใแก้ว จากนั้นใช้ช้อนคนเพื่อเทียบกับอารมณ์ในแง่ลบต่าง ๆ ดังนั้นจึงอยู่ที่ตัวของเราเองว่าจะเลือกรับสิ่งไหนเข้ามา จากเหตุการณ์นี้ทำให้อ็อตโตหันมาฟังคำแนะนำของโวลยามากขึ้น หรือการที่อ็อตโตปฏิเสธที่จะเชื่อในเรื่องการมองโลกด้วยจิตวิญญาณและพหุนิยมทางศาสนาเหมือนโวลยาและเซซีเลีย โวลยาก็ไม่รีบร้อนที่จะขัดแย้งความเชื่อนั้นให้กับอ็อตโต หากแต่ค่อย ๆ แนะนำวิธีคิดแบบใหม่ซึ่งไม่จำกัดว่าเป็นแนวคิดของศาสนาใดศาสนาหนึ่ง และยังสอนให้อ็อตโตรู้จักการทำสมาธิ จนกระทั่งอ็อตโตเอ่ยว่า “ผมรู้สึกดีที่ได้นั่งทำสมาธิกับเขา มันเหมือนได้เพิ่มขอบเขตการทำสมาธิอันโดดเด่นของผม ได้ทำให้มันถูกต้อง ราวกับได้นอนอยู่ใต้อ้อมกอดในวันแดดร้อนจัด แทนที่จะเป็นการเชื่อมกันด้วยสมอง แต่กลับมีบางอย่างเกิดขึ้น เป็นการเชื่อมต่อทางใจต่อใจ

จิตวิญญาณต่อจิตวิญญาณ” [“It was good to sit with him. It always added a dimension to my solitary meditation, justifying them in some way, if that makes any sense. It was like lying in the shade on a hot day. Instead of a brain-to-brain connection there was something else going on, heart to heart, maybe. Spirit to spirit.” (Merullo, 2008, p. 105)] ความรู้สึกดีที่เกิดจากการทำสมาธินี้ทำให้้ออตโตค่อย ๆ เปิดใจให้กับโวลยาและปรับการมองโลกของตัวเองด้วยมุมมองใหม่ ดังที่เขาพูดว่า “ผมคิดอยู่เสมอว่าชีวิตของผมเปลี่ยนไปมากแค่ไหนหลังจากที่รินโปเช่ได้เข้ามา ผมทำในสิ่งที่ไม่เคยทำมาก่อน และมุมมองที่มีต่อโลกของผมก็เปลี่ยนไปด้วย” [“I thought about how much my life had changed since Rinpoche appeared in it. The things I did now that I never would have done before meeting him. The very different angle from which I looked at the world.” (Merullo, 2008, p. 340)] จึงกล่าวได้ว่าการยอมรับในตัวตนและความหลากหลายของความเชื่อทางศาสนาที่ตัวละครมีต่อกันจะช่วยลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้

### ปัญหาสังคมอเมริกันร่วมสมัย

เมรุโลเสนอปัญหาในสังคมอเมริกันร่วมสมัยในนวนิยายชุด *เบรกฟาสต์ วิท บุคคา* ทั้ง 3 เล่ม โดยเป็นการให้ตัวละครอ็อตโตถูกคิดถึงประเด็นต่าง ๆ ในสังคมที่เขาพบเจอตลอดการเดินทาง เช่น ปัญหาการใช้ความรุนแรงจนก่อให้เกิดสงครามระหว่างประเทศขึ้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงประเด็นนี้เมื่ออ็อตโตได้อ่านข่าวสงครามและความขัดแย้งทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์ตอนเช้า “ผมหยิบหนังสือพิมพ์ *ยูเอสเอ ทูเดย์* ขึ้นเพื่ออ่านข่าวเรื่องอิสราเอลวางระเบิดสิ่งก่อสร้างของเลบานอน และการคาดคะเนความเป็นไปของคิวบาหลังการเสียชีวิตของฟีเดลและความขัดแย้งรุนแรงที่เรากำลังเผชิญ” [“I picked up my copy of *USA Today* and was reading about Israel’s bombing of Lebanon’s infrastructure and speculation about Cuba after Fidel and the big heat wave we were driving through.” (Merullo, 2008, p. 75)] ผู้ประพันธ์ได้เผยให้เห็นความขัดแย้งระหว่างเลบานอนและอิสราเอลที่มีต้นทางมาจากความขัดแย้งทางความเชื่อทางศาสนา จนก่อให้เกิดสงครามทางทหาร สร้างความเสียหายและเกิดผลกระทบเป็นวงกว้างของสภาพสังคมและเศรษฐกิจ รวมถึงสภาพจิตใจของผู้คนในสังคมเช่นเดียวกัน ความปรองดองและการยอมรับความแตกต่างทางศาสนาจึงอาจเป็นทางออกที่ดีสำหรับทุกฝ่าย ดังที่นวนิยายได้สร้างให้เห็นความเข้าใจกันดีระหว่างอ็อตโตและโวลยาในตอนท้ายเรื่อง

ปัญหาความยากจนของชุมชนในอเมริกาถูกนำมากล่าวถึงในนวนิยายด้วยเช่นกัน เช่นในตอนที่อ็อตโตและโวลยาเดินทางไปกับสภาพความยากจนของประชากรในเมืองเล็ก ๆ ที่โวลยาได้รับเชิญให้ไปพูด อ็อตโตได้บรรยายสภาพของคนที่เขาพบไว้ว่า “...มีคนยืนเรียงกันสองแถวซึ่งมองเห็นแต่ความยากจนบนตัวพวกเขา ไม่ว่าจะเป็เสื้อฝ้ายราคาถูก ใบหน้าไม่มีรอยยิ้ม ลักษณะท่าทางและการแสดงออกที่บอกถึงความยากลำบาก ความเจ็บปวด และความหนักหนาที่เผชิญในแต่ละวัน” [“...two rows of people with the unmistakable mark of poverty on them---cheap clothing, no smiles, an aspect to their posture and expressions that spoke of a hardness, a kind of pain, a weight they lugged through the days.” (Merullo,

2008, p. 104)] โดยที่คนส่วนใหญ่มักเข้าใจว่าอเมริกาเป็นประเทศที่เจริญแล้ว ประชากรมีชีวิต มีสวัสดิการ และเป็นอยู่ที่ดี แต่ผู้ประพันธ์ได้เผยให้เห็นถึงชุมชนในชนบทของอเมริกาที่ยังต้องค้นหาเลี้ยงชีพไม่ต่างกับประเทศอื่น ๆ ในโลก ดังนั้นการเร่งพัฒนาคุณภาพชีวิต จึงถือเป็นประเด็นหนึ่งที่คนในสังคมต้องร่วมมือและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

นวนิยายยังได้กล่าวถึงประเด็นการเหยียดเพศในอเมริกา เมื่อทั้งอ็อตโตและโวลยาถูกเข้าใจผิดจากแขกคนอื่น ๆ ว่าเป็นคูรักรันระหว่างที่พักที่โรงแรม โดยอ็อตโตได้เล่าถึงเหตุการณ์นี้ว่า “วินชมองไปที่ภรรยาของเขาแล้วพูดว่า ‘รักร่วมเพศถือเป็นบาปอย่างมหันต์’ เขาพูดกับผมด้วยน้ำเสียงที่เศร้าที่สุด มาร์ตีพยักหน้า ผู้ชายอีกสองคนในโต๊ะถัดไปมองมาที่เราอย่างรวดเร็ว” [“Winch looked at his wife. ‘Homosexuality is a grievous sin,’ he said to me in the most somber of tones. Marty was nodding. Two men at the next table glanced over.” (Merullo, 2012, p. 96)] ฉากนี้ได้เผยให้เห็นการไม่ยอมรับความแตกต่างทางเพศและเชื่อว่าเพศที่สามเป็นสิ่งที่เป็นการบาปในศาสนา ทั้งนี้ การไม่ยอมรับดังกล่าวได้ถูกพูดถึงต่อหน้าตัวละครโดยมิได้รักษามารยาททางสังคม ซึ่งการไม่ยอมรับกันแบบนี้ได้นำไปสู่ความขัดแย้งมากมาย ทั้งการทำร้ายร่างกาย และการจำกัดสิทธิของกลุ่มเพศที่สามในสังคม

ซึ่งในแต่ละประเด็นดังกล่าว ทั้งอ็อตโตและโวลยามีการจะแลกเปลี่ยนมุมมองของกันและกันถึงแม้ว่าเสียงของอ็อตโตในบางครั้งอาจมีความสับสนหวงจากปัญหาส่วนตัวที่รุมเร้าอยู่ แต่ท้ายที่สุดแล้วโวลยาจะเป็นผู้สอนให้อ็อตโตมองสถานการณ์ความขัดแย้งและปัญหาที่เกิดขึ้นในแง่ดีเสมอด้วยมุมมองพหุนิยมทางศาสนาของเขา และการกำหนดจิตใจให้ปล่อยวางด้วยการทำสมาธิและโยคะ เขาได้บอกอ็อตโตว่า “จงใช้ชีวิตให้ดี ช่วยเหลือผู้อื่น ทำสมาธิ มีชีวิตที่ดีไปอีก ทำสมาธิเพิ่มขึ้น แล้วจะไม่เจ็บปวด ไม่เจ็บปวด ไม่เจ็บปวด” [“Live a good life. Help people. Meditate. Live another good life. Meditate some more. Don’t hurt. Don’t hurt. Don’t hurt.” (Merullo, 2008, p. 218)] จากคำพูดนี้ชี้ให้เห็นว่า การปล่อยวางความขัดแย้งและใช้ชีวิตให้มีความสุข มีเมตตาและช่วยเหลือผู้อื่น คือสิ่งที่จะทำให้คนสังคมใช้ชีวิตอยู่ได้ด้วยมีความสุข

การนำเสนอประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวจึงอาจเป็นความพยายามของผู้ประพันธ์ที่จะหาทางออกให้กับสังคมอเมริกันร่วมสมัยซึ่งกำลังตกอยู่ในภาวะสั่นคลอนทางจิตใจจากความรู้สึกไม่ปลอดภัย (insecure) ในสภาพสังคม โดยเป็นการพยายามทำความเข้าใจกับปัญหาด้วยแนวคิดพหุนิยมทางศาสนาผ่านตัวละครโวลยา เช่นที่เซซีเลียได้บอกกับอ็อตโตพี่ชายของเธอว่า “ช่วยพารินโปเช่ไปเซไปกับพี่และโซวีให้เขาเห็นอเมริกาหน่อยให้เขาได้รู้จักอเมริกามากขึ้น ประเทศนี้กำลังต้องการความช่วยเหลือ ฉันหมายถึงความช่วยเหลือทางจิตวิญญาณ” [“Just please take Rinpoche out there with you and show him America, get him used to America. The country needs help, spiritual help.” (Merullo, 2008, p. 38)] ดังนั้นการเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ในอเมริกาของอ็อตโตร่วมกับโวลยา ในอีกนัยหนึ่งจึงเหมือนการนำแนวคิดพหุนิยมทางศาสนาไปใช้ในการเยียวยาความวิตกกังวลจากปัญหาต่าง ๆ ที่ตัวละครกำลังเผชิญอยู่เพื่อนำมาซึ่งความรู้สึกถึงความสงบในจิตใจ (sense of calmness)

## บทสรุป

นวนิยายชุด *เบรกฟาสต์ วิท บุดดา* ได้นำเสนอทางออกของปัญหาสังคมอเมริกันร่วมสมัยด้วยการใช้มุมมองแบบพหุศาสนาในการทำความเข้าใจปัญหาและช่วยเยียวยาจิตใจตัวละคร นอกจากนี้ยังมีการใช้หลักธรรมจากหลากหลายศาสนาในการทำความเข้าใจปัญหาของสังคมและตัวละคร ผู้ประพันธ์สร้างความสัมพันธ์ของตัวละครเอกที่มีมุมมองและแนวคิดในสังคมแตกต่างกันสองแบบ แต่ต้องมาใช้ชีวิตและเดินทางร่วมกัน จากคนแปลกหน้ากลายเป็นคนในครอบครัว การนำเสนอดังกล่าวจึงเป็นอาจแนวทางที่ผู้ประพันธ์สร้างขึ้นเพื่อสนับสนุนให้เกิดขันติธรรมและความปรองดองทางศาสนาในสังคมร่วมสมัย

## เอกสารอ้างอิง

- ชเนศ อภรณ์สุวรรณ. (2547). *บาดแผลอเมริกา: สงครามกับเสรีภาพในประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- สนิท ตั้งทวี. (2527). *วรรณคดีและวรรณกรรมศาสนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สมถาร พรมทา. (2546). *มนุษย์กับศาสนา*. กรุงเทพฯ: ศยาม.
- Merullo, R. (2008). *Breakfast with Buddha*. North Carolina: Algonquin Books of Chapel Hill.
- Merullo, R. (2016). *Dinner with Buddha*. North Carolina: Algonquin Books of Chapel Hill.
- Merullo, R. (2012). *Lunch with Buddha*. Massachusetts: AJAR Contemporaries.
- Woodhead, L. et al. (2016). *Religions in the modern world: Traditions and transformations*. New York, USA: Routledge.
- McGuire, M. B. (2002.) *Religion, the social context*. California, USA: Wadsworth Thomson Learning.